

VG

**Metoderapport
SKUP 2023**

De ulovlige adopsjonene

Monica Flatabø, Martin S. Folkvord og Nora Thorp Bjørnstad

INNSENDERE

Monica Flatabø, 93245382, monica.flatabo@vg.no

Martin S. Folkvord, 98694091, martin.folkvord@vg.no

Nora Thorp Bjørnstad, 91593975, nora.thorp.bjornstad@vg.no

Takk til: Kimberly Brown, Guill Ramos, Holy Hantarinoro, Erlend Ofte Arntsen, Espen Rasmussen, Jørgen Braastad, Lone Lohne, Christian Thorkildsen, Askild Matre Aasarød, Simen Grytøyr, Jari Bakken, Jonas Nilsson, Svein Kjølberg, Synnøve Åsebø, Josefin Sköld og Patrik Lundberg

Publisert: Fra 14. januar 2023. Arbeidet fortsetter i 2024.

Kontaktperson: VG ved Martin S. Folkvord, Akersgata 55, 0107 Oslo

Redaksjon: Verdens Gang, Pb. 1185 Sentrum, 0170 Oslo

Sentrale publiseringer:

<https://www.vg.no/spesial/2023/adopsjon/camilla/>

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/O86zzb/betalte-flere-beloep-slik-forhandlet-norge-i-camilla-saken>

<https://www.vg.no/spesial/2023/adopsjon/sor-korea/>

<https://www.vg.no/nyheter/i/69KnKz/vg-avsloerer-systematisk-adopsjonsjuks-en-utilgivelig-praksis-erkjenner-statsraaden>

<https://www.vg.no/spesial/2023/adopsjon/madagaskar/>

<https://www.vg.no/spesial/2023/adopsjon/baby-til-salgs/>

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/76kv1w/vurderer-aa-stanse-alle-adopsjoner-til-norge>

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/4o23lo/norge-fikk-minst-88-varsler-om-ulovlige-adopsjoner>

Vedlegg 1: Lenke til hver enkelt sak med dato

Vedlegg 2: Prompter til GPT-4

INNHold

1. INNLEDNING	1
2. SLIK KOM ARBEIDET I GANG	1
3. EN HEL VERDEN Å UNDERSØKE	2
3.1. 200 adopterte på to måneder.....	2
3.2. Arkiver og gamle aviser.....	2
3.3. Brede innsynsbegjæringer	2
4. METODE: ADOPSJONER FØR ÅR 2000	3
4.1. ECUADOR – landet som pekte seg ut	3
4.2. Jakten på de 13 barna.....	3
4.3. Gamle skattelister og gamle etternavn	3
4.4. Etikk: Hva vet de selv?	4
4.5. Kildehåndtering: Camilla og foreldrene.....	4
4.6. 2000 dokumenter på to dager	5
4.7. Et sitat vi vet ikke stemmer	5
4.8. Innsyn: Å bruke dokumenter til å finne andre dokumenter.....	5
4.9. Vendepunkt: Familien sier ja.....	5
4.10. Statsråden rygger.....	5
4.11. Ny case: Finne tidsnær dokumentasjon	6
4.12. To saker krysser hverandre	6
4.13. Etikk: Ikke avsløre andres hemmeligheter	6
4.14. Dokumentasjon: En pålitelig DNA-test.....	7
4.15. Jakt i ecuadorianske arkiver.....	7
4.16. Google translates bildefunksjon: Å lese spansk uten å kunne spansk	7
4.17. Etikk: Konfrontasjonen med Clara.....	7
4.18. En skisse av en grunnmur – et hus vi ikke vet hvor er.....	8
4.19. Takbjelker og avstandsforhold mellom vinduer	8
4.20. Arkivjakt – hva skjedde med advokaten?.....	9
4.21. Pipl og dørbanking i USA.....	9
4.22. Kildehåndtering: Videomøte med Camillas biologiske mor.....	9
4.23. Kildehåndtering: Camilla får vite.....	9
4.24. SØR-KOREA – de foreldreløse.....	10
4.25. Innsyn i tilsynsrapporter fra Sør-Korea.....	10
4.26. Innsyn i <i>alle</i> tilsynsrapporter.....	10
4.27. Innsyn i alle avslåtte formidlingstillatelser	11

4.28. Etikk: Hvordan varsle foreldrene?.....	11
4.29. Hva med i dag?	11
5. METODE: ADOPSJONER I DAG	12
5.1. Madagaskar	12
5.2. Å reise uten å vite hva man finner	12
5.3. Etikk: Bilder av barn på barnehjem	12
5.4. Filippinene.....	13
5.5. Henvendelser på gamlemåten: Brevpapir og VG-logo.....	13
5.6. Kartlegge lukkede Facebook-grupper	13
5.7. Etikk: Kontakt med kvinner som selger barn.....	13
5.8. Utelukke svindlere.....	13
5.9. Møte og verifisere	14
5.10. Etikk: Stor risiko for kildene	14
5.11. Etikk: Forventning om betaling.....	14
6. METODE: ALLE VARSLERNE NORGE FIKK	14
6.1. Første forsøk på en GPT	15
6.2. En mer presis GPT	15
6.3. Fra småskala til fullskala	16
6.4. En ny GPT for avsender, mottaker og dato.....	16
6.5. Det maskinen ikke klarer	16
6.6. Etikk: Personvern – hva vi ikke lastet opp.....	17
7. MOTSTAND/SPESEIELLE ERFARINGER	17
7.1. Andre medier på samme sak.....	17
7.2. Adopsjonsforum vil ikke møte oss	17
7.3. Sirup i byråkratiet	17
7.4. Belastning for flere	18
7.5. En statsråd som hevdet seg tatt ut av kontekst	18
8. SLIK HAR ARBEIDET VÆRT ORGANISERT.....	18
9. DETTE ER NYTT	18
10. KONSEKVENSER.....	20

1. INNLEDNING

I 1989 får utenriksminister Thorvald Stoltenberg en helt spesiell sak på bordet sitt: En tre år gammel jente er kidnappet i Ecuador og bortadoptert til Norge. Nå har den biologiske moren funnet ut hvor datteren er. Og hun vil ha henne hjem igjen. Men jenta har allerede fått et nytt navn: Camilla. Hun har to adoptivforeldre som er uendelig glad i henne, og hun kaller dem «mamma» og «pappa».

Norske myndigheter har ingen planer om å sende Camilla tilbake. I stedet overfører Utenriksdepartementet 150.000 kroner til Ecuador. Den norske ambassadøren kaller det en «latinsk løsning». Så forsvinner morens krav om å få jenta tilbake.

Denne historien har blitt holdt hemmelig i over 30 år. Først nå er norske myndigheters rolle avslørt. Tilbake sitter en fattig kvinne fra Ecuador som fortsatt sørger over datteren som ble stjålet fra henne.

Over 20.000 barn er blitt adoptert til Norge siden 70-tallet, og hver og en av dem har sin historie. Noen har ingen ønsker om å finne sitt biologiske opphav. For andre er jakten på egne røtter altoppslukende. VGs prosjekt handler ikke om de adoptertes valg, men om hva slags kontroll norske myndigheter har hatt med adopsjon fra fattige og ofte korruperte land gjennom flere tiår.

Våre avsløringer viser hvordan barn har blitt tatt fra sine biologiske foreldre mot deres vilje – og adoptert til Norge. Sakene avdekker at norske myndigheter har fått varslere om ulovlige adopsjoner i mer enn 50 år.

I denne metoderapporten vil vi gi en kronologisk gjennomgang av arbeidet vårt og forklare hvordan vi har brukt et bredt spekter av metoder, som DNA-testing, kunstig intelligens, jakt i arkiver på flere kontinenter og kartsøk for å avsløre ulovlig adopsjon til Norge.

Norske myndigheter vurderer nå å stanse alle utenlandsadopsjoner. Regjeringen har satt ned et utvalg som skal granske hele det norske adopsjonssystemet. Arbeidet er forventet å ta to år. Alle land Norge har adoptert fra skal undersøkes.

2. SLIK KOM ARBEIDET I GANG

I 2021 og 2022 avslørte svenske medier (SVT og Dagens Nyheter) en rekke tilfeller av ulovlig adopsjon. Journalistene avdekket hvordan barn hadde kommet til Sverige på ulovlig vis i stort omfang. Myndighetssvikten var omfattende. Ingen konkrete spor pekte mot Norge. Likevel oppfordret våre svenske kolleger oss: «Dere burde også undersøke adopsjoner».

Medier i andre land hadde også undersøkt adopsjonssystemet – og avdekket grove feil. Men her hjemme hadde det vært lite kritisk journalistikk rundt adopsjon. Flere medier hadde hatt gode og opprørende enkeltsaker om adopsjoner som ikke har gått riktig for seg, men verken vi i VG eller andre medier hadde sett på systemet bak. Utover disse enkelthistoriene er det de hjerteskjærende gjenforeningene og «Tore på Sporet» som har dominert adopsjonsdekningen i Norge.

Da vi helt i begynnelsen av prosjektet stilte barne- og familieminister Kjersti Toppe våre første spørsmål om adopsjon, svarte hun at Bufdir ikke hadde noen indikasjoner på at det har skjedd ulovligheter i gjennomføringen av adopsjoner til Norge. Kunne det virkelig stemme, sett i lys av det vi hadde hørt fra Sverige?

3. EN HEL VERDEN Å UNDERSØKE

Vi hadde ingen konkrete tips å jobbe ut ifra. Så hvor i all verden skulle vi starte? Vi bestemte oss for å gå bredt ut.

3.1. 200 adopterte på to måneder

Vi ville snakke med så mange adopterte som mulig. Derfor meldte vi oss inn i Facebook-grupper for adopterte og la ut henvendelser om at vi ønsket kontakt. Vi gikk også på åpne møter for utenlandsadopterte og kontaktet interesseorganisasjoner. Slik fikk vi tak i adopterte som fortalte at de hadde mistanker om ulovligheter rundt egen adopsjon. De viste oss gjerne videre til andre de kjente i samme situasjon. Etter hvert gikk jungeltelegrafene, og vi ble direkte kontaktet av mennesker som hadde hørt hva vi jobbet med. Totalt var vi i kontakt med rundt 200 adopterte i de første to månedene av prosjektet. Omfanget adopterte som hadde bekymringer rundt sin egen adopsjon var overveldende. Mange var villige til å fortelle sin historie – flere enn vi hadde kapasitet til å ettergå dokumentasjonen til og å lage saker om. I første omgang samlet vi informasjonen om alle personene i et regneark. Der sto det hvor de var adoptert fra, når de ble adoptert, kort om hva de fortalte og om de hadde funnet sine biologiske foreldre. Da vi senere i prosjektet skulle gå inn i spesifikke land, var dette regnearket til stor hjelp. Med det hadde vi en liten database over aktuelle caser.

3.2. Arkiver og gamle aviser

Vi brukte Nasjonalbibliotekets avisarkiv til å undersøke hva som hadde vært fremme i offentligheten om ulovlige adopsjoner tilbake i tid. Vi gikk gjennom over 800 artikler om utenlandsadopsjon fra 1960 og frem til i dag. Disse systematiserte vi i et regneark etter land, årstall og mulige varsler om ulovlig adopsjon. Vi kartla flere interessante saker – og særlig én av disse skulle få stor verdi for arbeidet vårt.

3.3. Brede innsynsbegjæringer

Vi ba tidlig om innsyn i referater fra offentlige organer som hadde jobbet med adopsjon, samt all kommunikasjon om adopsjon i perioder avisene hadde skrevet om mulige ulovligheter. Siden ansvaret for internasjonale adopsjoner har vært flyttet rundt i byråkratiet de siste 50 årene, ble innsynsbegjæringene sendt til en rekke departementer, direktorater og til Riksarkivet. Brede innsynsbegjæringer gir sjeldent fullklaff, og vi fant ingen saker i papirene vi fikk tilsendt. Men vi fikk bekreftet at flere av sakene som ble omtalt i avisene også hadde vært på myndighetenes bord. Basert på det vi hadde fått kunnskap om nå, utarbeidet vi to hypoteser som skulle drive prosjektet vårt frem fra start til slutt:

- Barn er blitt ulovlig adoptert til Norge.
- Norske myndigheter har kjent til at barn er blitt ulovlig adoptert til Norge.

Dette prosjektet har to hoveddeler: Adopsjoner før år 2000, da antallet adopsjoner til Norge var høyt – og adopsjoner i dag. I denne rapporten vil vi redegjøre for metodene vi har brukt i to separate deler.

4. METODE: ADOPSJONER FØR ÅR 2000

4.1. ECUADOR – landet som pekte seg ut

I arkivene på Nasjonalbiblioteket var det en rekke artikler om én spesifikk sak som gjorde oss enormt nysgjerrige: Mot slutten av 1980-tallet skulle 13 barn fra Ecuador ha blitt ulovlig adoptert til Norge gjennom en korrumpert advokat, Roberto Moncayo. I Dagbladet sto en biologisk mor frem og tryglet om å få datteren sin tilbake. Men det mediene kalte en «adopsjonsskandale», forble bare anklager og mistanker. Etter flere ukers massiv dekning i Norges største aviser og i NRK, ble det helt stille om saken. Det kom aldri frem om de 13 barna faktisk var ulovlig adoptert. Hva skjedde egentlig til slutt? Vi bestemte oss for å spore opp barna.

4.2. Jakten på de 13 barna

I avisartiklene sto det ikke navn, kjønn eller hvor i Norge barna bodde. Det vi visste, var at de kom til Norge mellom mars 1987 og januar 1989.

En tanke slo oss: På 80- og 90-tallet var det vanlig å sette inn fødselsannonser i avisene. Kanskje hadde adoptivforeldrene gjort det samme? Vi søkte i arkivet på Nasjonalbiblioteket og fant ut at sidene med fødselsannonser ofte hadde en egen kolonne med tittelen «Adopsjon». Uttrykk som «kom hjem til oss» og «ble hentet hjem» gikk igjen i annonsene. Vi kombinerte disse uttrykkene med «Ecuador», søkte i det aktuelle tidsrommet og fant om lag 20 interessante annonser. Disse la vi inn i et regneark og laget en oversikt over navn, når de var kommet til Norge, navn på adoptivforeldre og hvor barna ble bosatt. Flere av annonsene sa ikke noe om hvilket land barna kom fra, men ble likevel med i oversikten vår fordi barna hadde spansk-klingende mellomnavn. Etter hvert kunne vi luke ut flere av disse – fordi det viste seg at de var adoptert fra andre søramerikanske land. Men etter å ha gjort omfattende søk på navn i Folkeregisteret, i skattelister og på Facebook, satt vi igjen med åtte personer som kom til Norge fra Ecuador i riktig tidsrom. Vi fant ytterligere én gjennom et stort intervju han hadde gitt som voksen. Det skulle senere vise seg at alle disse ni ble adoptert gjennom den korrupsjonsanklagede advokaten.

4.3. Gamle skattelister og gamle etternavn

For å spore opp de siste fire måtte vi gå annerledes frem. Gjennom en kilde fikk vi tak i en liste over navn på adoptivforeldre som hadde vært til stede under et krisemøte hos Adopsjonsforum i januar 1989, da det sto på som verst i mediene. Vi brukte foreldrenes etternavn og poststed til å søke i historiske skattelister. Vi så på listene for årene 2004-2007, altså årene der barn født i andre halvdel av åttitallet begynte å bli myndige, og dermed ville dukke opp i skattelister for første gang. Da vi søkte på kun foreldres etternavn og postnummer, fikk vi opp alle personer med samme etternavn som hadde bodd på samme sted dette året. Siden skattelister viser personens fødselsår, kunne vi se om de vi fant var født i årene vi var på jakt etter. For å skille adopterte fra eventuelle norskfødte slektninger som søsken eller søskenbarn, søkte vi opp de aktuelle navnene i Folkeregisteret, der alle er registrert med fødeland. Denne fremgangsmåten ga oss treff nummer ti i jakten på de 13 Ecuador-barna.

Av de tre vi nå manglet, skulle det vise seg at to hadde skiftet etternavn – de het ikke lenger det samme som deres norske foreldre. Men ved å bruke samme fremgangsmåte som over, klarte vi å finne dem i historiske skattelister *før* de hadde skiftet etternavn. Vi kunne så følge dem fremover gjennom årene i skattelister, og se hva de het i dag. Med det oppdaterte navnet, fant vi dem igjen i Folkeregisteret og fikk bekreftet at fødeland var Ecuador.

Til slutt satt vi med identiteten til 12 av 13 som kom til Norge via den korrupsjonsanklagede advokaten. Fem av dem skulle etter hvert stå frem med dokumentasjon på at de var ulovlig adoptert. De sju andre ønsket av ulike grunner ikke å få sin historie på trykk. Den siste fant vi aldri.

4.4. Etikk: Hva vet de selv?

Vi ville kontakte alle 12, men vi måtte gå varsomt frem. Vi ante ikke hva de visste – og kunne ikke risikere å fortelle dem om dramatiske hendelser i eget liv som de kanskje ikke var klar over. Derfor formulerte vi en skriftlig melding som ikke sa noe om ulovlig adopsjon, men som likevel var ærlig om hva vi ønsket å snakke med dem om (se bildet).

Camilla Austbø var én av dem som svarte. Hun skrev at hun ville møte oss ansikt til ansikt. For det hun skulle fortelle, hadde hun aldri fortalt til noen.

I Porsgrunn fortalte Camilla en utrolig historie, som kunne dokumenteres og som i tillegg bekreftet begge hypotesene våre: Camilla ble ulovlig adoptert til Norge og norske myndigheter visste veldig godt hva som hadde skjedd.

4.5. Kildehåndtering: Camilla og foreldrene

Camilla ønsket at alt rundt hennes adopsjon skulle belyses. Men hun var bare tre år da hun kom til Norge. For å fortelle hele historien, var hun avhengig av hjelp fra adoptivforeldrene Liss og Kjell. Og de vegret seg. De beskrev tiåret etter adopsjonen som en eneste lang kamp, og de opplevde det som en stor belastning å gå inn i hendelsene på nytt. Adoptivforeldrene fortalte også at de var blitt advart mot å kontakte journalister om Camillas adopsjon, både av norske myndigheter og av Adopsjonsforum. I 1999 skrev de referat etter en samtale med en jurist i Barne- og familiedepartementet som ga dem råd: «Media var vanskelig å takle», sto det at juristen hadde sagt til dem. «Kom de først i gang med en sak, ville de til bunn i den. Du har ingen medisin mot journalister».

Gjennom flere møter brukte vi tid på å trygge adoptivforeldrene. Vi forklarte prosjektet og svarte på spørsmål de satt med. Vi møtte dem også sammen med en psykolog som kjente Camillas historie og som hadde vært tett på familien i mange år. Samtalene med psykologen og rådene hennes hjalp oss med å forstå hvordan vi kunne bygge tillit videre.

Etter tett kontakt med familien i tre uker, kom vendepunktet. En ettermiddag i Porsgrunn sa Kjell at han og Liss hadde bestemt seg: Sannheten om Camilla burde komme frem. Han hadde med seg fire ringpermer fulle av dokumentasjon, men ville opprinnelig bare la oss se på dem i én time. Vi fikk ikke ta dem med oss. Etter å ha gjort en skriftlig avtale (se bildet) om hvordan permene skulle behandles, fikk vi likevel ta dem med til VG. Senere skulle vi få ytterligere fire permer fulle av dokumentasjon.

I løpet av dette prosjektet har vi vært på til sammen fem kontinenter, men det største gjennombruddet kom på hjemreisen fra Porsgrunn til Oslo. Da vi bladde i permene, innså vi hvilken avsløring vi satt på. Det var bare ett problem: Liss og Kjell ville ikke at informasjonen skulle kunne ledes

Hei! Jeg er journalist i VG. Beklager om denne henvendelsen kommer bardust på deg. Men jeg jobber med et digert graveprosjekt om adopsjon. I den forbindelse ønsker vi å snakke med flest mulig adopterte. Gjerne de som har tenkt på eller prøvd å spore opp sine biologiske foreldre, men også andre. Jeg kontakter deg fordi jeg fant annonsen foreldrene dine satt inn i avisa da du kom til Norge. Jeg kontakter deg også fordi adopsjon fra Ecuador er noe vi er spesielt interessert i. Kunne du tenke deg å ta en prat med meg på telefonen - helt uforpliktende - slik at jeg kan fortelle litt mer om prosjektet vårt? Beste hilsen fra Monica Flatabø

Hei Kjell. Takk for et godt møte. Sender dette skriftlig som avtalt: VG-journalistene Monica Flatabø og Martin Folkvord har i dag mandag 17. oktober 2022 fått fire permer med dokumentasjon fra Kjell Austbø. Denne dokumentasjonen vil kun håndteres av Flatabø og Folkvord. Når permene ikke brukes, vil de ligge i en låst safe. Innholdet vil ikke viderefremmes til utenforstående uten at dette eksplisitt er godkjent av Camilla og Kjell Austbø. Permene leveres tilbake onsdag 19. oktober under møtet vårt i Akersgata 55. Ring hvis noe er uklart, eller hvis dere lurer på noe. Beste hilsen fra Monica

tilbake til dem. Vi fikk lese dokumentene som bakgrunnsinformasjon, men ikke bruke dem direkte i sakene våre. Først senere skulle vi forstå hvorfor.

4.6. 2000 dokumenter på to dager

I permene var det over 2000 dokumenter. Liss og Kjell ville ha permene tilbake i løpet av to dager. Straks vi var tilbake i VG, begynte vi derfor å avfotografere dokumentene og lage et mappesystem der vi lagret informasjon etter årstall, aktører og tema. Dette dannet utgangspunktet for en tidslinje om Camillas historie som strakk seg over 17 år, og som vi hele tiden kunne vende tilbake til for å kryssjekke og sammenholde opplysninger.

4.7. Et sitat vi vet ikke stemmer

Samtidig som vi arbeidet oss gjennom dokumentene, gikk barneminister Toppe ut i NRK og fortalte at Bufdir nå skulle utføre en intern gjennomgang av adopsjonssystemet. Men hun understreket at hun ikke mistenkte at norskadopterte skulle ha kommet hit ulovlig. Med åtte permer foran oss full av dokumentasjon på det motsatte, visste vi at Toppe tok feil.

4.8. Innsyn: Å bruke dokumenter til å finne andre dokumenter

Siden vi ikke fikk sitere fra Liss og Kjells dokumenter i sakene, måtte vi i stedet bruke dem som utgangspunkt for å søke innsyn hos ulike offentlige organer. Noen ganger var det snakk om nøyaktig de samme dokumentene, der alt vi ville ha var innsyn i en sladdet versjon. Andre ganger kunne adoptivforeldrenes håndskrevne notater vise til møter eller konkrete dokumenter. Da brukte vi informasjonen i notatene til å spisse innsynsbegjæringene. Vi ba både UD og Barne- og familiedepartementet om dokumenter avgrenset med dato, avsender, mottaker og til dels innhold. Slik fikk vi dokumenter som ville bli viktige for oss, blant annet om at UD vurderte å betale en stor sum til en organisasjon tilknyttet advokaten til Camillas mor. Men før vi fikk svar på resten av innsynsbegjæringene, kom et viktig gjennombrudd på en annen front.

4.9. Vendepunkt: Familien sier ja

I en samtale med Liss og Kjell forsto vi plutselig hvorfor de ikke ville la oss bruke dokumentene deres direkte: En rekke av de mest sentrale dokumentene fra ulike departementer og Adopsjonsforum var stemplet *unntatt offentlighet*, *fortrolig* eller *konfidensielt*. Liss og Kjell var redde for at de brøt loven ved å gi oss disse. Vi fortalte dem at det ikke var tilfelle, men forsto at de trengte mer trygging. Derfor kontaktet vi jurist og rådgiver Kristine Foss i Presseforbundet. Med adoptivforeldrenes tillatelse satte vi henne inn i saken. Kristine ga et klart og tydelig skriftlig svar: Taushetsplikt på grunn av personlige forhold gjelder offentlige ansatte som har tilgang på et dokument, ikke de personene dokumentet omtaler. Stiftelser som Adopsjonsforum kan heller ikke pålegge noen taushetsplikt. Og ytringsfriheten gjør uansett at det i kritikkverdige saker alltid er lov å gå til mediene. Da Liss og Kjell fikk vite dette, ga de oss tillatelse til å bruke alle dokumentene – også de som var hemmeligstemplet. Nå la vi puslespillet med adoptivforeldrenes dokumenter og dokumentene vi selv hadde fått innsyn i. Mer enn 30 år etter at avisene skrev side opp og side ned om «adopsjonsskandalen» uten å komme til bunns i den, kunne vi endelig fortelle historien norske myndigheter hadde jobbet hardt for å skjule: Camilla ble kidnappet fra sitt eget hjem, moren i Ecuador ba desperat om å få henne tilbake og UD fant en «latinsk løsning» der de overførte 150.000 kroner til en organisasjon tilknyttet advokaten hennes.

4.10. Statsråden rygger

Da vi konfronterte barne- og familieminister Kjersti Toppe med funnene våre, sa hun at det som hadde skjedd med Camilla var menneskehandel. På spørsmål om hvorfor hun tidligere hadde sagt at norske myndigheter ikke har noen indikasjoner på ulovlige adopsjoner til Norge, svarte hun at hun hadde blitt misforstått: Det fantes enkelthistorier om ulovlig adopsjon til Norge, men ingen dokumentasjon på

systematiske ulovlige adopsjoner, sa Toppe nå. De neste månedene skulle Toppe bli nødt til å gjøre retrett på enda flere av sine egne uttalelser.

4.11. Ny case: Finne tidsnær dokumentasjon

Samtidig som vi arbeidet med historien til Camilla, jobbet vi også med saken til et annet av de 13 barna fra Ecuador: Simon Eriksen Valvik. Han hadde fortalt historien sin i Fædrelandsvennen 2013.

Det var to ting som gjorde Simons sak særlig interessant. For det første varslet han Adopsjonsforum om at adopsjonen hans trolig var ulovlig i 2013 – og spurte om de kunne hjelpe ham videre i jakten på sin biologiske mor. Deres reaksjon var at han skulle slå seg til ro med den han var, og at de ikke så vitsen med å finne ut mer, ifølge Simon. De ba ham også om ikke å gå til media. For å ettergå det Simon fortalte, ba vi ham lete etter meldinger, mailer og notater fra den tiden. Notatene han fant fra 2013, bekreftet det han sa. Det andre som gjorde Simon svært interessant for oss, var at han bare én måned før vi tok kontakt hadde gjort et stort gjennombrudd i sin egen sak: Han hadde fått kontakt med en kvinne som sa at hun var hans biologiske mor.

4.12. To saker krysser hverandre

Vi planla allerede å reise til Ecuador for å finne huset til Camillas biologiske familie, som ble bygget etter at pengene fra Norge ble overført. Nå ønsket vi å invitere Simon med oss. Vi antok at han ville ha større muligheter enn VG til å hente ut informasjon hos ecuadorianske myndigheter som omhandlet ham selv – og at dette kunne bli svært viktig i jakten på opplysninger om den korrupsjonsanklagede advokaten og barnekidnappingene på 80-tallet. I tillegg ville vi dokumentere Simons første møte med kvinnen som hevdet at hun var hans mor. Tirsdag 10. november var vi bare en liten avklaring unna å bestille flybillettene. Så tok historien om både Simon og Camilla en utrolig vending.

Som en del av forberedelsene til reisen jobbet vi med å identifisere alle personer involvert i kidnappingen av Camilla. I den forfalskede fødselsattesten til Camilla sto det at den biologiske moren hennes het Clara, etterfulgt av et etternavn. Vi hadde hittil gått ut fra at dette var en tilfeldig kvinne den korrupsjonsanklagede advokaten hadde ført opp som biologisk mor. *Men det var da noe kjent med det navnet?*

Kort tid i forveien hadde Simon sendt oss Facebook-profilen til kvinnen som skulle være hans biologiske mor – og som han skulle gjenforenes med. Nå oppdaget vi at hun hadde samme fornavn og etternavn som kvinnen som var oppført som Camillas mor i de falske dokumentene. Og ikke bare det, på Facebook-profilen sto det at hun var fra samme småby som Camilla ble stjålet fra i 1988. Etter noen timers hektisk research, så vi plutselig historiene i nytt lys:

- Hvis dokumentasjonen vår var riktig, var det Simons mor som hadde kidnappet Camilla. Hun var kusinen til Camillas mor.
- I så fall var også Simon og Camilla slektninger. De to hadde vokst opp i troen om at all biologisk slekt var på andre siden av kloden. Men om dette stemte, var de tremenninger og bodde mindre enn tre timers kjøretur unna hverandre.

4.13. Etikk: Ikke avsløre andres hemmeligheter

Da vi fant linken mellom Simon og Camillas liv, var det bare halvannen uke til turen. Det første vi gjorde var å varsle Simon. Han var hjemme i Kristiansand, og forberedte seg på sitt livs reise. Nå måtte han få vite hva vi hadde oppdaget og få mulighet til å trekke seg. Kanskje ville han ikke møte Clara etter å ha fått vite hva hun var anklaget for? Men da vi spurte, var Simon sikker: Han trengte å møte Clara – om det så ble med denne ene gangen.

Så var spørsmålet hva vi skulle gjøre med Clara. Hun hadde allerede sagt ja til å snakke med oss om hvordan det var å miste Simon. Men nå måtte vi også stille henne et helt annet spørsmål: *Hadde hun kidnappet sin kusines datter?*

Vår første tanke var at hun måtte få vite dette før vi møtte henne, så hun var klar over premissene for intervjuet. Men Clara kunne verken lese eller skrive og hadde ikke egen telefon. All kommunikasjon gikk via barna hennes i Ecuador. Og hva hvis de ikke kjente til anklagene? I så fall var det ikke noe vi skulle avsløre for dem.

Etter lange diskusjoner bestemte vi oss for å reise uten å varsle Clara om at vi kjente til Camilla-saken. Planen var å få satt oss ned alene med Clara og konfrontere henne, men det måtte skje på en så skånsom måte som overhodet mulig.

4.14. Dokumentasjon: En pålitelig DNA-test

Simon var overbevist om at Clara var hans biologiske mor. Men hvis opplysningene vi satt på stemte – kunne vi egentlig stole på det hun fortalte? Vi trengte et svar som ikke ga rom for tvil.

Seksjon for rettsgenetikk ved Oslo Universitetssykehus sa ja til å DNA-teste Simon og Clara. Vi dro til sykehuset og fikk test-utstyret pluss en innføring i hvordan vi skulle ta DNA-et. Så pakket vi kofferten og satte kursen mot Sør-Amerika.

4.15. Jakt i ecuadorianske arkiver

Før vi skulle møte Clara, måtte vi vite så mye som mulig om hva som hadde skjedd i 1988. I den norske ambassadens papirer sto det at hun hadde tilstått kidnappingen av Camilla. Men vi visste ikke om det var en presis gjengivelse. Sammen med den Ecuador-baserte journalisten Kimberley Brown startet vi derfor en jakt i arkivene i hovedstaden Quito. Ingenting var digitalisert i det *juridiske hovedarkivet*, men de ansatte klarte å identifisere en tykk bunke dokumenter om advokat Moncayo og de adopterte barna. Der sto det ingenting om Clara, men noen av dokumentene viste til *et annet juridisk arkiv*. Heller ikke her fant vi noe, men nå ble vi pekt videre til *politiarkivet* et annet sted i byen. Der ble vi sendt videre nok en gang, denne gangen til *barnedomstolens arkiver*. Her traff vi blink: Vi fant et dokument der det sto at Clara hadde tilstått til politiet å ha kidnappet Camilla. Da hun to måneder senere fikk advokat som hjalp henne med å lese, trakk hun tilståelsen. Hva som skjedde etterpå og om hun noen gang ble dømt, ga ikke dokumentene svar på.

4.16. Google translates bildefunksjon: Å lese spansk uten å kunne spansk

Da vi satt i arkivene i Quito, hadde vi dårlig tid og en stor haug med dokumenter å gå gjennom. Fikser Kimberley Brown snakket og leste spansk. Martin, som var sammen med henne, har spanskkunnskaper til å bestille en øl – men ikke mye mer. Samtidig var det Martin som visste best hvilken informasjon vi jaktet. I den situasjonen ble Google translates bildefunksjon viktig for oss. Hvis du har lastet ned appen, kan du holde kameraet mot et dokument, og få en norsk oversettelse på skjermen. Oversettelsen er ikke perfekt, men på denne måten kunne Martin grovsortere bort dokumenter som åpenbart var irrelevante og gi de som var interessante til Kimberley.

4.17. Etikk: Konfrontasjonen med Clara

Den første dagen Simon var i Ecuador handlet om hans gjenforening med en ecuadoriansk storfamilie. Dagen etter satte vi oss ned med Clara og Simon alene. Nå skulle vi konfrontere henne med kidnappingsaken, så varsomt som mulig. Samtalen som fulgte, var åpenbart krevende for Clara. Først nektet hun for alt. Da vi fulgte opp med noen flere forsiktige spørsmål, endret alt seg: Clara fortalte at

hun hadde sittet i fengsel i nesten to år. Men hun sa også at hun ikke hadde tatt Camilla og at hun til slutt ble frikjent.

Denne intervjusettingen var svært spesiell. I et av de mest sårbare øyeblikkene i livet sitt sitter en fattig ecuadoriansk kvinne, som verken kan lese eller skrive, overfor en høyt utdannet tolk og to journalister som har reist rundt halve jorden for å møte henne. De spør om ting som skjedde i livet hennes for mer enn 30 år siden, da hun bare var 15 år gammel og selv å regne som et offer. Maktubalansen var stor. Vi gjorde det vi kunne for å dempe belastningen for Clara ved å stille åpne og minst mulig konfronterende spørsmål.

Clara hadde aldri fortalt noen av barna sine om fengselsoppholdet og anklagene. Å snakke om det nå følt som om noen løftet en bør av skuldrene hennes, sa hun, og gråt.

Det siste vi gjorde før vi forlot familien denne dagen, var å ta DNA fra Clara og Simon.

Siden Clara ikke kunne lese, ba vi fikser Kimberley reise tilbake til henne halvannen måned senere. De to fikk satt seg ned alene og gått gjennom artikkelen før publisering. Clara var fornøyd med måten vi hadde løst saken på – og fortalte oss at hun i mellomtiden også hadde fortalt de andre barna sine om fengselsoppholdet og kidnappings-anklagene.

4.18. En skisse av en grunnmur – et hus vi ikke vet hvor er

Vi hadde dokumenter som viste hvordan norske myndigheter og Adopsjonsforum overførte penger til Ecuador. Etter at overføringene var gjennomført, fikk den biologiske familien til Camilla et nytt hus. Et av de viktigste målene i Ecuador var derfor å finne huset som ble bygget etter at pengene kom fra Norge. Men vi hadde en stor utfordring: Vi visste bare navnet på jordbruksområdet det skulle ligge i. Camillas familie hadde flyttet, og kunne ikke gi oss nøyaktig beskrivelse av beliggenheten.

Selv om vi ikke hadde eksakt lokasjon, hadde vi fått en rekke gamle bilder av huset fra Camillas norske foreldre. De viste huset fra flere vinkler, noe som gjorde at vi klarte å slå fast hvordan husets grunnmur måtte se ut ovenfra. Det var viktig, for huset var nemlig ikke firkantet. Det hadde en liten utstikker vi trodde vi ville kunne kjenne igjen på et kart – hvis grunnmuren fortsatt var lik. Derfor satt både fotograf og journalist og saumfarte noen kvadratkilometer på Google maps, på jakt etter en grunnmur som passet med skissen vi hadde laget oss. Til slutt fant vi det vi trodde måtte være huset.

4.19. Takbjelker og avstandsforhold mellom vinduer

Da vi kom frem, så vi at huset ikke lignet på det vi hadde sett på bildene. Det var malt i en annen farge og taksteinen var byttet ut med bølgeblikk. Inntil huset sto også et annet bygg som ikke var på de gamle bildene.

Kunne vi være sikre på at dette var samme hus? Da vi var der, telte vi antall takbjelker. Det var samme antall på bildene fra 90-tallet som på huset i dag. Posisjoneringen av takbjelkene i forhold til dør og vinduer virket også å være lik. Da vi kom hjem, sørget vi i tillegg for å regne ut forholdsstørrelsen mellom døren og vinduene, samt området mellom dør og vindu. Også det var det samme. Da alt dette stemte, kombinert med at huset hadde den samme spesielle formen på grunnmuren som på 90-tallet, var vi sikre: Dette var huset Camillas familie hadde bodd i.

Camillas biologiske mor og den norske ambassadøren
Frode Nilsen foran det nye huset høsten 1993.

Huset vi fant i november 2022.

4.20. Arkivjakt – hva skjedde med advokaten?

Nå manglet vi bare én viktig brikke i sakene om barna fra Ecuador: den angivelig korrupte advokaten Roberto Moncayo. Vi brukte mye tid i arkivene i Quito på jakt etter svar på hva som hadde skjedd med ham. Her fant vi ut at Moncayo ble dømt i første rettsinstans, men anket. Så forsvant advokaten ut av papirene – før saken flere år senere ble henlagt.

Levde han fortsatt? I et notat som Camillas adoptivforeldre hadde skrevet etter en telefonsamtale på 90-tallet, sto det at advokat Moncayo trolig skulle flytte til USA.

4.21. Pipl og dørbanking i USA

Person søkstjenesten Pipl er blitt bortimot ubrukelig i Europa etter at GDPR-regelverket trådte i kraft. Men i USA fungerer den fortsatt. Navnet «Roberto Moncayo» ga mange treff. Men siden vi hadde navn på barna hans fra dokumentene, og Pipl også viser relasjoner, klarte vi å finne riktig mann. Han var tilknyttet tre ulike adresser i Florida.

Vår daværende USA-korrespondent, Erlend Ofte Arntsen, tok på seg jobben som dørbanker. Men ingen kjente til Moncayo på noen av de tre adressene. Vi prøvde derfor en adresse som var tilknyttet datteren. Der møtte vi Moncayos barnebarn. Han ga oss nummeret til sin onkel, advokatens sønn, som lot seg intervju på telefon. Da fikk vi vite at Moncayo var i live, men at han var rammet av Alzheimer sykdom. Heldigvis var sønnen voksen og godt kjent med saken. Han sa seg villig til å svare på farens vegne.

4.22. Kildehåndtering: Videomøte med Camillas biologiske mor

Det var viktig for oss at Camillas biologiske mor, Cecilia, var informert om artikkelen. Camilla hjalp oss å avtale et videomøte med henne. Med på møtet var også psykologen som kjente både Cecilia og Camilla. Hun fungerte som tolk. Cecilia støttet at datterens historie skulle fortelles og ville også selv la seg intervju. Vi booket fly til Spania, der hun bor i dag, men tre dager før avreise kom avlysningen. Det er over 30 år siden Camilla ble stjålet fra henne, men Cecilia sørger fremdeles over tapet. Hun maktet ikke å gjennomføre intervjuet.

4.23. Kildehåndtering: Camilla får vite

Litt under én måned etter at Simon kom hjem til Norge, fikk vi svar på DNA-testen som ble tatt i Ecuador. Analysene var 99,9999 prosent sikre: Clara er Simons mor.

Nå som vi hadde fått bekreftelse på DNA-testen, var det riktig å informere Camilla om funnene våre. Det var overveldende informasjon for henne å få. Ikke bare hadde vi sporet opp og intervjuet kvinnen som skulle ha kidnappet henne. Vi hadde også funnet ut at sønnen til denne kvinnen bodde i Norge, bare noen timer fra Camilla – og at de to var tremenninger.

For Camilla var det vondt, men viktig å få svar om kidnappingen. Samtidig var det spennende å få vite at hun hadde slekt i Norge, sa hun. Etter en stund tok Camilla kontakt med Simon. I dag er hun glad for relasjonen de to har. I et intervju sa Camilla:

– Jeg har følt meg alene hele livet. Nå er jeg ikke det lenger.

4.24. SØR-KOREA – de foreldreløse

Etter Ecuador-avsløringene sa barneminister Toppe at det ikke fantes dokumentasjon som tilsa at det *systematisk* har skjedd ulovlige adopsjoner til Norge. Det fikk oss til å tenke på de adopterte fra Sør-Korea som vi hadde opprettet kontakt med i starten av prosjektet. Mange fortalte den samme historien: I adopsjonsdokumentene sto det at de var foreldreløse, men som voksne oppdaget de at det var feil. Jung Kyung Sook var en av dem. Som 18-åring sporet hun opp familien sin i Sør-Korea og fikk vite faren hennes aldri godkjente adopsjonen.

– Pappa glemte meg aldri. Han lette etter meg i årevis. Så døde han av sorg. Det synes jeg er fryktelig å tenke på, sa hun i VG.

Mange av de adopterte viste oss videoer av gjenforeninger, DNA-tester og skjermdumper av skriftlig dialog som dokumenterte at deres biologiske foreldre levde. Dette var sterke enkelthistorier. Men hovedspørsmålet for oss var: Hva visste staten Norge om dette?

4.25. Innsyn i tilsynsrapporter fra Sør-Korea

Vi ba om innsyn i alle rapporter Bufdir hadde skrevet etter tilsynsreiser til Sør-Korea. Vi ba også om innsyn i alle dokumenter om adopsjoner fra Sør-Korea hos Utenriksdepartementet, ambassaden i Seoul, Bufdir og Barne- og familiedepartementet.

Nå kunne vi dokumentere at norske myndigheter hadde fått informasjon om systematisk juks: Barn av enslige mødre ble registrert som foreldreløse i adopsjonspapirene, til tross for at dette ikke var riktig. I tilsynsrapporten fra 2002 slo til og med norske myndigheter fast at denne praksisen stred mot norsk lovverk – før de lot adopsjonene fortsette.

Det vil si at norske myndigheter var klare over den bevisste og systematiske feilregistreringen av adopsjonsdokumenter – noe som bryter med både Haag-konvensjonen om internasjonal adopsjon og FNs barnekonvensjon som Norge har forpliktet seg til å følge. Vi kunne også avsløre at norske myndigheter likevel ikke stoppet adopsjonene. Nok en gang måtte statsråd Toppe gå tilbake på tidligere uttalelser:

– Det virker som vi ser på en større systemsvikt her.

Samtidig understreket statsråden at dette var tilbakelagte saker, og at det var vanskelig for henne å si noe om tidligere regjeringers vurderinger.

4.26. Innsyn i alle tilsynsrapporter

Parallelt med at vi undersøkte Sør-Korea, søkte vi innsyn i alle tilsynsrapporter fra 1988 til i dag. Vi fikk innsyn i 45 land-rapporter som vi leste og systematiserte i et regneark. Der registrerte vi hva norske

myndigheter ble fortalt på reisene, som at biologiske mødre ble presset til å gi fra seg barna sine. Vi kartla også om Bufdir foreslo tiltak eller vurderte å stoppe adopsjoner fra landene der det kom frem alvorlige forhold. Slik kunne vi avsløre at Norge flere ganger fikk høre om salg av barn, korrupsjon og falske identiteter på tilsynsreisene, men at adopsjonene fra disse landene fortsatte som før.

4.27. Innsyn i alle avslåtte formidlingstillatelser

Det finnes tre adopsjonsforeninger i Norge: Adopsjonsforum, Verdens Barn og InorAdopt. De må jevnlig søke om en såkalt formidlingstillatelse for å kunne fortsette å organisere adopsjoner fra de ulike landene de samarbeider med. I løpet av prosjektet ba vi om innsyn i alle avslagene på slike søknader. Hvis norske myndigheter først stoppet adopsjoner fra et bestemt land, regnet vi med at det måtte være gode grunner til det. Slik fant vi ut at alle adopsjoner fra Vietnam var blitt stoppet for kun få år siden, etter at myndighetene oppdaget flere adopsjoner fra landet med feil og mangler.

4.28. Etikk: Hvordan varsle foreldrene?

Vietnam-stansen var viktig, fordi den dokumenterte feil i adopsjoner opp mot nåtiden. Samtidig støtte vi på en utfordring. Antallet barn som blir adoptert fra Vietnam er lavt, og vi visste ikke om familiene selv var kjent med feilene i adopsjonene. Derfor ville vi så langt det var mulig varsle dem før publisering. Vi prøvde å få Bufdir til å sende kontaktbrev til familiene som var sladdet i vedtaket vi hadde fått innsyn i. Direktoratet nektet først, men da vi forklarte at de har plikt til å sende det etter offentlighetslovens § 13, snudde de. Bufdir meldte så tilbake at to av familiene ikke ville ha kontakt med oss og at de øvrige tre ikke hadde svart. Vi prøvde også å få Adopsjonsforum til å kontakte familiene for oss og varsle dem om saken, men de svarte aldri på denne delen av henvendelsene våre.

Til slutt fant vi en måte å identifisere noen flere familier på. Fra et innsyn hos ambassaden i Hanoi hadde vi sladdede saksdokumenter for flere adopsjoner. Men postnummer til familiene var ikke sladdet i alle tilfellene. Med det utgangspunktet gjorde vi:

- Et uttrekk fra skattelistene med alle personer på postnummeret i riktig alder til å adoptere. Dette ga noen hundre treff.
- Facebook-søk på alle disse personene. I et profilbilde fant vi bilder fra det vi trodde var Ho Chi Minh-byen.
- Søkte på navnet til vedkommende og samboeren på google, men der vi avgrenset treffene til vietnamesiske nettsider (dette gjøres ved å skrive *site:.vn* i søket – og kan tilpasses til andre land ved å skifte til f.eks. *site:.no* eller *site:.se* osv). Der fikk vi treff på nettsidene til lokale myndigheter, der det sto at paret var i Vietnam for å adoptere.
- Kontaktet paret og ga dem mulighet til å lese opp saksnummeret for adopsjonen til oss, så vi kunne sjekke opp mot dokumentene til Bufdir om det gjaldt deres saker eller ikke.

Med lignende fremgangsmåte fant vi også ett par til. Disse to parene fikk vi varslet før publisering.

4.29. Hva med i dag?

Regjeringen hadde før sommeren 2023 bestilt en omfattende ekstern granskning av all utenlandsadopsjon, der alle land Norge hadde adoptert fra skulle undersøkes. Men vi bet oss merke i at mandatet deres i all hovedsak handlet om *historiske* adopsjoner. Det var i tråd med hvordan barneminister Kjersti Toppe konsekvent omtalte ulovlig adopsjon som et tilbakelagt kapittel – noe som skjedde før hennes vakt. Samtidig hadde statsråden flere ganger tidligere måttet korrigere sine egne uttalelser i møte med våre avsløringer. Hvordan kunne vi stole på at det hun sa var riktig denne gangen?

5. METODE: ADOPSJONER I DAG

Det skjer langt færre adopsjoner i dag enn for 20 år siden. Men om lag 40-50 barn blir fremdeles adoptert til Norge årlig. Noen av landene barna kommer fra, har store utfordringer med korrupsjon, ekstrem fattigdom og brudd på grunnleggende menneskerettigheter.

5.1. Madagaskar

I mars 2023 stengte Danmark for adopsjoner fra Madagaskar. Noen måneder tidligere innførte Frankrike en midlertidig stans. Da vi spurte departementet om dette fikk konsekvenser for Norge, sa de ikke stort mer enn at Bufdir «vurderte» adopsjoner fra Madagaskar.

På dette tidspunktet trodde vi basert på innsynene våre at Norge aldri hadde vært på tilsynsreise på Madagaskar (det skulle senere vise seg å være feil, jf. kapittel 7.3.). Vi syntes det var overraskende at norske myndigheter aldri hadde reist for å sjekke forholdene i et land som har så omfattende problemer med korrupsjon. Vi bestemte oss for å ta en sjanse.

5.2. Å reise uten å vite hva man finner

Da vi reiste til Madagaskar, hadde vi bare to avtaler i kalenderen. Vi hadde fått tak i den lokale kontaktpersonen for adopsjonsbyrået Danish International Adoption og skulle få være med henne til et barnehjem som tidligere hadde adoptert barn til Norge. Vi skulle også møte korrupsjonsjegere på øya. Utover det hadde vi lite å gå på, og de malagassiske adopsjonsmyndighetene hadde ikke engang svart på om de ville møte oss. Men vi hadde mer tro på å reise til Madagaskar og snakke med mennesker enn å sitte i Akersgata og vente på svar.

Vi tilbragte mange timer på barnehjemmet. I løpet av den tiden vant vi tilliten til bestyreren. Hun kunne fortelle at det var helt vanlig at politiet krevde bestikklser for at de skulle gjøre sine lovpålagte oppgaver i adopsjonssakene, som å forsøke å finne ut hvem barnas foreldre var. Fra korrupsjonsjegerne fikk vi også vite mer om hvor stort korrupsjonsproblemet var i hele byråkratiet på øya. Da vi så fikk snakket oss inn hos adopsjonsmyndighetene, kunne vi bruke sitatene fra korrupsjonsjegerne og barnehjemsbestyreren til å presse dem. Kvinnen vi intervjuet unngikk for det meste å svare konkret på det vi spurte om, men svarte til slutt på direkte spørsmål om hun var helt sikker på at det ikke skjer korrupsjon i noen av leddene av adopsjonsprosessen: «Jeg vet ikke».

Sjansen vi tok på å reise uten en klar sak endte opp med å betale seg. Norge har adoptert barn fra Madagaskar i 14 år uten at norske myndigheter har sett store problemer med det. I løpet av tre dager på øya fant vi ut at politiet krever bestikklser i adopsjonssakene og at myndighetene ikke vil avvise korrupsjon også i resten av adopsjonssystemet.

Fem dager etter at vi publiserte, stanset Bufdir adopsjonene fra landet på grunn av risiko for ulovlige adopsjoner. Uken etter sa statsråd Toppe at hun er usikker på om adopsjoner i dag foregår på en så trygg måte som Norge krever.

5.3. Etikk: Bilder av barn på barnehjem

På barnehjemmet på Madagaskar tok vi bilder av barna som bodde der. De var i en sårbar situasjon – foreldreløse og på vent for å bli adoptert til utlandet. Vi forholdt oss til situasjonen på samme måte som vi ville gjort i Norge: Det var først aktuelt å ta bilder da bestyreren, barnas foresatte, sa det var greit. Vi gjorde også en egen vurdering av om publisering av bildene kunne være negativt for barna på noe vis –

opp mot bildenes dokumentariske verdi. Vi publiserte kun fire bilder der barn var synlige eller delvis synlige.

5.4. Filippinene

Det var flere årsaker til at vi ønsket å se nærmere på Filippinene: Landet skårer høyt på FNs korrupsjonsindeks, en stor del av befolkningen lever i ekstrem fattigdom og det er ulovlig for kvinner å ta abort. Alt dette kan være faresignaler, fordi all adopsjon skal være frivillig. Men norske myndigheter hadde ikke vært på kontrollreise til landet siden 2010.

Da vi begynte vår research, fant vi flere saker der filippinske medier omtalte at barn ble kjøpt og solgt på Facebook. Skjedde dette fremdeles?

5.5. Henvendelser på gamlemåten: Brevpapir og VG-logo

Vi startet med å sende over 50 forespørsler på e-post til filippinske journalister, ulike myndigheter og organisasjoner i landet. Men ukene gikk uten at noen svarte. Vendepunktet kom da vi gjennom Skups daglige leder John Bones kom i kontakt med gravejournalist Guill Ramos. Hun var på Dataskup i fjor – og Guill ble helt avgjørende for at vi skulle lykkes på Filippinene. Hun kunne også fortelle hvorfor ingen svarte på henvendelsene våre, og ga oss et råd som kan være lurt å ta med seg for andre journalister som driver research i Sørøst-Asia: Vi måtte skrive formelt brev med VGs brevhode. Så fort vi fikk sendt over brev – som vedlegg i e-poster til de samme personene som sist – fikk vi både svar og kilder som ville la seg intervjuet.

5.6. Kartlegge lukkede Facebook-grupper

Parallelt med at vi gjorde intervjuavtaler, startet vi jobben med å finne grupper på Facebook som formidlet kjøp og salg av barn. De var enkle å finne – et søk på «baby adoption Philippines» ledet oss til om lag 30 filippinske adopsjonsgrupper. Vi avgrenset oss til ti av de mest aktive Facebook-gruppene. Til sammen identifiserte vi rundt 100 poster fra 2020 til 2023 der avsenderne ønsket å selge et barn.

5.7. Etikk: Kontakt med kvinner som selger barn

Vi kommuniserte med 17 mødre og én far. Dialogen startet på Messenger. Åpningsspørsmålet vårt var om det stemte at de ville selge barnet sitt. Deretter informerte vi om at vi var journalister fra Norge, at vi undersøkte salg av babyer på Facebook og ikke var potensielle kjøpere. Mange valgte da å avslutte kommunikasjonen. Men noen var interessert i å bli intervjuet. Vi informerte dem om at de når som helst kunne trekke seg fra avtalen vår – også etter at intervjuet var gjennomført. Felles for alle vi kommuniserte med var at de fortalte om fattigdom, sult og desperasjon.

5.8. Utelukke svindlere

Filippinske myndigheter hadde tidligere gått ut og advart mot mennesker som utgir seg for å selge barn på Facebook, men som i virkeligheten lurer folk for penger. For å forsikre oss om at vi ikke kommuniserte med svindlere, gjorde vi flere grep:

- Vi fulgte aktiviteten deres på Facebook over tid og kryssjekkerte informasjon de la ut i andre sosiale medier.
- Vi brukte Google Streetview og sjekket disse opp mot bilder de hadde lagt ut, for å undersøke om de faktisk befant seg der de hevdet.
- Vi kontrollerte ulike dialektord de brukte opp mot hvilken del av landet de sa de var fra, ved hjelp av Guills språk- og lokalkunnskap om Filippinene.
- Vi sjekket navnet de oppga opp mot offentlige registre.

5.9. Møte og verifisere

Kildene vi møtte fysisk viste oss ultralydbilder eller helsedokumentasjon som kunne underbygge historien de fortalte oss. En mor vi traff i slummen var hjemløs og hadde ingen dokumentasjon. Hun eide bare klærne hun hadde på seg. Vi traff henne da sammen med en sosialarbeider som kjente henne og kunne bekrefte historien hennes.

Også for de såkalte «baby-agentene», personene som er mellomledd når babyer selges, måtte vi se dokumentasjon på at det de sa stemte. Den ene agenten som til slutt gikk med på å møte oss, var en kvinne som jobbet på en fertilitetsklinikk på dagtid og som baby-agent i det skjulte. Hun kunne legge frem ultralydbilder, helsedokumenter og bekreftelse på at hun jobbet ved klinikken. Hun hadde i tillegg bilde av ett av barna hun hadde vært med på å selge. En sosialarbeider Guill kjente, bekreftet også historiene som baby-agenten fortalte oss. Intervjuet med agenten var viktig fordi det tydeliggjorde profesjonaliseringen av baby-salget – og at penger ble utvekslet i flere ledd.

Blant dem som mottar penger i denne prosessen er mennesker som forfalsker id-papirer. Vi fant en kvinne som reklamerte for slike tjenester på Facebook, og hun sa seg villig til å møte oss. Hun samarbeidet fast med en jordmor, en lege og en ansatt i folkeregisteret. Vi fikk se flere ulike fødselsattester fra de siste tre årene der underskriftene til disse tre gikk igjen. Senere bekreftet adopsjonsmyndighetene på Filippinene i et intervju med oss at falske fødselsattester var et alvorlig problem – og at jordmødre lar seg bestikke. Til sammen var det nok dokumentasjon til at vi kunne fortelle historien om hvordan et nett av agenter, helsepersonell og ansatte i lokale folkeregistre gjør salg av babyer mulig og hvordan babyenes identitet blir visket ut med falske identitetspapirer.

5.10. Etikk: Stor risiko for kildene

Å selge et barn er ulovlig på Filippinene og kan føre til livstid i fengsel. For å beskytte kildene våre, lovt vi dem full anonymitet. Men vi måtte også sikre at ikke selve intervjuet satte dem i en sårbar eller risikabel situasjon. Vi lot kildene bestemme hvor vi skulle møtes, og de fikk godkjenne alle bilder før publisering.

5.11. Etikk: Forventning om betaling

Allerede før vi reiste, forberedte Guill oss på at kilder på Filippinene ville forvente betaling. Dette er vanlig praksis blant filippinske journalister, fortalte Guill. For oss var det ikke aktuelt. Dette forklarte vi for alle kildene våre på forhånd. Enkelte valgte da å trekke seg. Mange av kildene vi jobbet mot på Filippinene lever i ekstrem fattigdom i Manila. Flere av dem vi traff bodde i blikkskur i slummen, mens andre var hjemløse. En mor sov i midtrabatten på motorveien. Vi valgte å ta med en pose med matvarer og vann til de kildene som inviterte oss hjem til seg.

6. METODE: ALLE VARSLERNE NORGE FIKK

Gjennom hele dette prosjektet har vi igjen og igjen kommet tilbake til Kjersti Toppes sitat fra høsten 2022 om at det var ingen indikasjoner på at det har skjedd ulovlig adopsjon til Norge.

Høsten 2023 visste vi godt at det ikke stemte. Men kunne vi tallfeste nøyaktig hvor feil hun hadde tatt? Hvor mange varsler hadde Norge egentlig fått om ulovlige adopsjoner opp gjennom årene? Vi kunne ta en del varsler på husken, men vi hadde også et arkiv med alt av dokumenter vi hadde fått tak i i løpet av

arbeidet vårt. Her visste vi at det lå mange varsler begravd. Samtidig var det i november 2023 ingen av oss som var veldig lystne på å sette oss ned og lese 6000 sider. Men utviklingen innen kunstig intelligens hadde virkelig skutt fart mens vi jobbet med adopsjonssakene. Kanskje vi nå kunne bruke AI på en måte vi ikke hadde hatt mulighet til da vi startet prosjektet?

6.1. Første forsøk på en GPT

I starten av november 2023 lanserte OpenAI flere oppdateringer til tjenesten ChatGPT. For oss var det særlig to av dem som var viktige:

- Det ble mulig å laste opp filer og stille spørsmål om innholdet i dem.
- Det ble mulig lage sine egne GPTer – det vil si egne chatboter som er instruert til å gjøre akkurat det du ber dem om.

Vi prøvde derfor å lage en GPT som kunne lese gjennom filer for å finne indikasjoner på varsler om ulovlig adopsjon. Vi instruerte GPTen til å se etter syv ulike ting: *Kjøp og salg av barn, barn som kidnappes, korrupsjon, biologiske foreldre som ikke samtykker til å gi fra seg barnet sitt, biologiske foreldre som presses til å samtykke, feil i adopsjonsdokumenter og forventninger om donasjoner i forbindelse med adopsjoner.*

Vi gjorde en rekke tester med filer fra arkivet vårt. Resultatet var skuffende. Selv i dokumentene der vi visste at det var flere tydelige røde flagg, ga GPTen oss ingenting. Da vi spurte den om hvorfor den ikke pekte på dette som vi hadde bedt den om, beklaget den seg, men resultatet var like dårlig da vi prøvde på nytt.

6.2. En mer presis GPT

For at kunstig intelligens skal kunne hjelpe oss, må vi gi den gode instruksjoner. Og for å gi den gode instruksjoner, må vi som brukere forstå hva den er god og dårlig på. Det lærte vi mye om i denne prosessen. Etter prøving, feiling og en solid dose frustrasjon, forsto vi at vi hadde gitt feil instruksjoner. Den kunstige intelligensen var ikke god til å gjøre *vurderinger* av risikoen for ulovlige adopsjoner.

Derfor lagde vi en ny GPT. Denne gangen droppet vi ordet «ulovlig». I stedet ba vi GPTen om å gå gjennom filene på jakt etter omtale av de syv faresignalene vi hadde gitt den (de samme som ble nevnt i 6.1.). Den skulle gå grundig gjennom filen én gang for hvert av de røde flaggene, for så å gi oss funnene for hvert tema – inkludert «ingen treff» hvis det ikke sto noe om det bestemte temaet. Vi ba den altså ikke lenger om å *vurdere*, bare å *referere*.

Dette fungerte mye bedre. For hver fil vi lastet opp, fikk vi en punktliste med funnene for de ulike temaene. Siden vi hadde instruert GPTen til å gi oss absolutt all omtale av de temaene vi anså som røde flagg, betydde det at vi fikk mer output enn bare det som var relevant for oss. For eksempel ble adopsjonskostnader som var omtalt med konkrete summer plukket opp i kategorien «kjøp og salg av barn» – selv om det var helt legitime kostnader. Alt i alt kan du si at GPTen fungerte som en rask, veldig ivrig, men også veldig fersk sommervikar: Den kan ha hoppet over noen opplysninger vi ville vurdert som relevante, og den fanget også opp flere opplysninger som åpenbart *ikke* var relevante. Men til gjengjeld var sommervikaren både raskere og mer språkmektig enn noen av oss: Vi hadde filer på norsk, spansk, engelsk, fransk og vietnamesisk, men ingen av disse var noe problem for GPTen.

6.3. Fra småskala til fullskala

Selv om GPTen vår fungerte godt, satt vi på så mange dokumenter at det ville vært en massiv jobb i seg selv bare å laste dem opp og vente på svar. Derfor samarbeidet vi med VGs redaksjonelle utvikler Jari Bakken for å automatisere prosessen.

Vi startet med å laste opp alle de 6000 sidene fra arkivet vårt i en Google Drive-mappe. Mange av disse var bildefiler eller PDFer som ikke var maskinlesbare, og den kunstige intelligensen var avhengig av å kunne lese teksten. På disse brukte vi verktøyene OCRmyPDF og Google Cloud Vision AI til å hente ut teksten, som da ble lagret som tekstfiler i stedet for bildefiler.

Deretter tok Jari prompten (det vil si instruksjonen) til GPTen vi hadde bygget og gjorde noen små justeringer (se hele den justerte prompten i vedlegg 2). GPTen gir svar i langsvarsform i OpenAIs brukergrensesnitt, men disse justeringene gjorde at vi kunne få svar i form av strukturerte data i et regneark i stedet.

Så skrev Jari et script som sendte tekstfilen til OpenAIs API for GPT-4 og lagret resultatet i et regneark. Dette ble gjentatt for alle filene. Plutselig hadde vi ikke lenger én ivrig og fersk sommervikar, men en hær av dem. Ut kom et regneark med syv rader for hvert dokument: For hver fil vistes de syv røde flaggene og om det var treff på dem i det enkelte dokumentet.

GPTen leste seg gjennom 1.940.447 ord for oss, og brukte i underkant av en arbeidsdag på det. I ren lesetid ville dette utgjort omtrent fire og en halv arbeidsuke for en journalist, forutsatt at vedkommende ikke måtte i noen møter, snakke med kilder, skrive saker, snakke med kolleger eller ta lunsjpauser.

6.4. En ny GPT for avsender, mottaker og dato

Etter å ha lagd den første GPTen, lagde vi også en som var instruert til å hente ut informasjon om avsender, mottaker og dato i en fil. Slik kunne vi lettere orientere oss i de 6000 sidene vi hadde. I dokumenter med flere mottakere, avsendere og datoer – som mailtråder vi hadde innsyn i – hentet den ut informasjonen for hvert ledd i korrespondansen (se hele prompten i vedlegg 2). Også denne prosessen automatiserte Jari, som gjorde at vi fikk ut et regneark med oversikt over avsender, mottaker og dato for alle filene i arkivet.

6.5. Det AI ikke klarer

Kunstig intelligens er en god hjelper, men fortsatt ikke noe vi kan stole blindt på. Selv om den gjorde research for oss, måtte vi gjøre manuelle vurderinger av det den hadde funnet. Da vi hadde et ferdig regneark klart, gikk vi gjennom hvert treff i arket og så på utdragene gjort av den kunstige intelligensen. Basert på det vurderte vi om det var grunn til å se nærmere på dokumentet eller om vi med en gang kunne si at det ikke var relevant. I tilfellene der teksten ga inntrykk av at det kunne være snakk om et varsel, gikk vi inn i dokumentet, søkte oss frem til der utdraget sto og leste konteksten. Vurderte vi det som et varsel til norske myndigheter, ble det notert i et nytt regneark som var utgangspunktet for tidslinjen vår.

Etter å ha gått gjennom alt, satt vi igjen med 88 tilfeller av at norske myndigheter fikk kjennskap til farevarsel om ulovlige adopsjoner, selv om barneministeren hadde sagt at de ikke hadde noen indikasjoner på det.

6.6. Etikk: Personvern – hva vi ikke lastet opp

Utgangspunktet for ChatGPT har vært at det du skriver og laster opp brukes til å trene språkmodellen. Når du bruker APIet deres, er det litt annerledes. Her opplyser OpenAI at de ikke bruker det du laster opp til å trene modellen. De skriver ikke mer enn det. Så er spørsmålet: Er det at de ikke *trener* modellen på det du laster opp det samme som at de ikke *lagrer* det du laster opp?

Vi ville være føre var, siden vi satt på sensitive personopplysninger i mange av dokumentene. Vi har kun lastet opp dokumenter vi har fått gjennom offentlige kilder, enten i arkiver eller gjennom innsyn der navn og personopplysninger er sladdet. De aller fleste av dokumentene vi lot være å laste opp, hadde vi lest manuelt da vi opprinnelig fikk dem. Vi la inn de varslene vi kjente til, men siden vi ikke lastet dem opp, kan det tenkes at de også inneholdt noen varsler som vi ikke fanget opp.

7. MOTSTAND/SPESEIELLE ERFARINGER

7.1. Andre medier på samme sak

Det er ikke bare vi som har jobbet med ulovlig adopsjon det foregående året. Både TV2s Norge bak fasaden og NRK har laget sterk journalistikk innenfor samme tematikk. I perioder har vi hatt tett kontakt med de samme kildene, og vi har måttet være svært nøye med hvilken informasjon vi har delt. Men konkurransen har også skjerpet oss.

7.2. Adopsjonsforum vil ikke møte oss

I desember 2022 ba vi om et intervju med Adopsjonsforum. Først sa de ja, men etter å ha fått oversendt mer informasjon om hva vi ville snakke om, trakk de seg fra avtalen. Over ett år senere har vi ennå ikke fått et intervju ansikt til ansikt. Adopsjonsforum har unnlatt å svare på en rekke spørsmål. Foreningen har heller ikke svart på spørsmål om historiene til adopterte, til tross for at de ble fritatt fra taushetsplikten sin. I ettertid har vi diskutert hvorvidt vi var for konfronterende da vi første gang tok kontakt med Adopsjonsforum. Camilla-historien var massiv, og Adopsjonsforums rolle var sentral. Men hendelsene lå tilbake i tid, og de som jobbet der da, hadde sluttet. Våre konfronterende spørsmål *kan* ha skremt Adopsjonsforum fra å ville treffe oss også senere, selv om vi mener at de uansett burde ha stilt til intervju i en så alvorlig og omfattende sak.

7.3. Sirup i byråkratiet

Vi har forståelse for at alle våre innsynsbegjæringer og andre forespørsler har vært til dels krevende for Bufdir, som har vært presset på ressurser det siste året. Vi vil likevel trekke frem noe som har overrasket oss:

- Først ett år etter at vi ba om intervju med Bufdir første gang, fikk vi et fysisk intervju med direktøren. Før det kom alle svar på e-post. Vi har fortsatt ikke fått et intervju med avdelingsdirektøren som har ansvaret for adopsjon, til tross for gjentatte forespørsler.
- Vi sendte en sentral innsynsbegjæring 26. januar 2023. Vi har purret jevnt og trutt gjennom året som har gått, men når denne rapporten leveres, har vi fortsatt bare fått et fåtall av dokumentene vi ba om.
- I mai 2023 ba vi Bufdir om innsyn i alle rapportene fra tilsynsreiser norske myndigheter har vært på. Da vi mottok dem, forsikret Bufdir oss om at vi hadde mottatt samtlige rapporter, noe de gjentok to ganger da vi spurte på nytt for å være helt sikre. I oktober spurte vi Bufdir hvorfor

de aldri hadde vært på tilsynsreise på Madagaskar. Da fikk vi plutselig tilsendt rapporten fra Madagaskar fra 2012.

- Rådgiveren i Bufdir som håndterte de fleste av våre innsynskrav, var selv omtalt i kraft av sin tidligere rolle i flere av dokumentene vi ba om innsyn i. Hun skulle altså selv vurdere hvorvidt VG fikk innsyn i dokumenter som delvis omhandlet henne.

7.4. Belastning for flere

I løpet av arbeidet har vi fått tilbakemeldinger fra fortvilte adopterte og adoptivforeldre som mener VGs saker har gjort livet deres vanskeligere. En mor skrev til oss at barna hennes får spørsmål på skolen om «de også er stjålet». Andre mener VGs saker etterlater et inntrykk av at alle adopsjoner er ulovlige og uriktige. Det har vært viktig for oss å hente inn disse motstemmene i dekningen vår og å publisere kronikker med kritikk av VGs dekning. Vi har stor forståelse for at sakene våre kan ha vært en belastning.

7.5. En statsråd som hevdet seg tatt ut av kontekst

Flere ganger har vi spurt Kjersti Toppe om hvordan hun høsten 2022 kunne si at det ikke var holdepunkter for at ulovlig adopsjon til Norge. Hver gang har hun svart at hun ble misforstått og vist til et NRK-intervju der hennes forbehold rundt uttalelsen ble klippet vekk. Men hadde hun ikke sagt det samme til oss for lenge siden? Høsten 2023 bladde vi oss langt tilbake i innboksen og fant en e-post med sitater fra Toppe. Her sa hun nøyaktig det hun mente seg feilsitert på – to måneder før NRK-intervjuet. Det var ingen forbehold i e-posten. Statsråden hadde altså i ett år hevdet seg tatt ut av kontekst. Men i realiteten siterte NRK henne på nøyaktig det som var talepunktet hennes – som hun senere prøvde å vri seg unna.

8. SLIK HAR ARBEIDET VÆRT ORGANISERT

Arbeidet har vart fra august 2022 til i dag. Monica Flatabø, Martin Folkvord og Nora Thorp Bjørnstad har vært journalister på prosjektet. Monica og Martin har jobbet med andre undersøkende prosjekter i samme periode, i tillegg til at Martin har vært i permisjon i tre måneder. Nora gikk tilbake til sin jobb i utenriksavdelingen i juni 2023. Alle journalistene har gått i turnus med kvelds- og helgevakter. Espen Rasmussen og Jørgen Braastad har vært fotografer, mens Synnøve Åsebø har vært reportasjeleder. Simen Grytøyr har vært designer. Vi har fått uvurderlig hjelp fra dyktige journalister i Ecuador, på Filippinene og på Madagaskar. Uten dem ville vi ikke kommet i mål. Tusen takk til Kimberly Brown, Guill Ramos og Holy Hantarinoro.

9. DETTE ER NYTT

- VG har dokumentert flere titalls ulovlige adopsjoner til Norge.
- Norske myndigheter har fått minst 88 varsler om ulovlige adopsjoner fra 1973 til 2021.
- Norske myndigheter kjente til at Camilla Maria Austbø ble kidnappet fra sin mor i Ecuador i 1988. Hun ble ikke sendt tilbake. Utenriksdepartementet endte med å overføre 150.000 kroner til en humanitær organisasjon advokaten til Camillas mor hadde forbindelser til. Etterpå ble kravet om å få utlevert Camilla trukket.

- Norske myndigheter betalte reiser til Ecuador, timer hos psykolog og spanskopplæring for Camilla Maria Austbø, men anerkjente aldri noe formelt ansvar for å ha vært involvert i hennes ulovlige adopsjon.
- Camillas sak var på daværende utenriksminister Thorvald Stoltenbergs bord.
- Norske myndigheter konkluderte i 1989 med at 13 barn fra Ecuador kom lovlig til Norge, på tross av varsler om det motsatte. VG har kunnet dokumentere at minst fem av dem kom som et resultat av ulovlige adopsjoner. De øvrige syv VG har vært i kontakt med, vil av ulike grunner ikke gå inn i sine historier.
- Foreningen Adopsjonsforum overførte «betydelige beløp» til Ecuador etter at Camilla ble kidnappet og adoptert bort. Kort tid etter fikk Camillas biologiske familie bygget et nytt hus. I et brev skrev styrelederen i foreningen at det var *«takket være Adopsjonsforum at [kvinnen] har et hus å bo i. Vi har ellers gjennom årene bidratt til at hun har klær på kroppen, mat på bordet og tenner i munnen»*.
- Fire foreldrepar varslet Adopsjonsforum om at advokaten Roberto Moncayo krevde smøring og ga uriktig informasjon om barna som skulle adopteres bort. Organisasjonen ignorerte varselet, bare noen måneder før advokat Moncayo ble anklaget av ecuadoriansk politi for å stå bak flere titalls ulovlige adopsjoner.
- Norske myndigheter og Adopsjonsforum var med på å arrangere gjenforeningen av Camilla og hennes biologiske mor i Norge i juni 2000. Reisen og oppholdet ble betalt av Adopsjonsforum.
- Adopsjonsforum hadde Camillas fødselsattest som viste at hennes biologiske mor snakket sant i arkivene sine i ti år, før adoptivforeldrene Liss og Kjell fikk se den.
- Simon Eriksen Valvik ble oppfordret av Adopsjonsforum til ikke å undersøke sin egen adopsjon da han mistenkte at den var ulovlig. Adopsjonsforum oppfordret ham også om ikke å gå til media med saken.
- Barn fra Sør-Korea er systematisk blitt adoptert bort som foreldreløse, på tross av at foreldrene deres levde og adopsjonsorganisasjonen i Sør-Korea var klar over det. Flere av foreldrene ønsket aldri å adoptere dem bort.
- Barne- og familiedepartementet har siden 1996 kjent til den systematiske feilregistreringen av sørkoreanske barn. I myndighetenes egne rapporter er den omtalt som «i strid med norsk lovverk». Likevel lot de adopsjonene fortsette.
- Den tidligere styrelederen for organisasjonen som feilregistrerte de koreanske barna før de ble sendt til Norge har fått kongens fortjenstmedalje.
- Norske myndigheter konkluderte i 2016 med at de ikke kunne sikre at adopsjoner fra Sør-Korea «ikke var økonomisk motivert». Siden da har det blitt adoptert minst 58 barn fra Sør-Korea til Norge.
- Norske myndigheter har funnet feil i flere adopsjoner fra Vietnam som skjedde på andre halvdel av 2010-tallet.
- Sittende barne- og familieminister Kjersti Toppe ble varslet skriftlig om ulovlige adopsjoner i 2021 av advokatfirmaet Sulland og organisasjonen Romantisert innvandring. Departementet av slo å møte organisasjonen.
- Det er blitt avdekket risiko for ulovlige adopsjoner på flere titalls tilsynsreiser Bufdir har reist på, uten at adopsjonene fra landet de har vært i er blitt stanset.
- Når norske myndigheter har reist til utlandet for å føre tilsyn med adopsjonene, har programmet på reisene i stor grad vært lagt opp av adopsjonsforeningene – de samme foreningene myndighetene skal føre tilsyn med.
- I 2023 selges barn for noen tusen kroner på Filippinene. Identiteten deres viskes ut med falske fødselsattester fremskaffet av korruperte offentlige ansatte.

- Adopsjonsmyndighetene på Filippinene sier at de ikke har kontroll på de falske fødselsattestene og åpner for at barn kan bli adoptert til utlandet på grunnlag av forfalskede dokumenter.
- Politiet på Madagaskar krever bestikkelse for å gjøre sin del av adopsjonsprosessen for barn som skal adopteres til utlandet.
- Myndighetene på Madagaskar innrømmer at det kan forekomme feil i papirene til barn, som gjør at de kan adopteres vekk på falske premisser.

10. KONSEKVENSER

- Regjeringen har satt ned et eksternt utvalg som skal bruke to år på å granske norsk adopsjonspraksis.
- Bufdir vurderer å anbefale en stans av alle utenlandsadopsjoner. En stans skal i så fall vare frem til granskingsutvalget har levert sin rapport til regjeringen. Når denne rapporten leveres, melder Bufdir at avgjørelsen er ventet innen kort tid.
- Barneminister Kjersti Toppe bestilte i november 2023 en ny vurdering av alle land Norge adopterer fra for å finne ut om det er forsvarlig å fortsette adopsjonene. Bufdir skal ha gjennomført alle vurderingene senest 1. mai 2024.
- Barneminister Toppe ba i november 2023 Bufdir om å ha lav terskel for å stoppe adopsjonene midlertidig dersom det er noe som helst usikkerhet.
- Ni dager etter VGs første publisering i januar 2023 annonserte Toppe at adopsjoner fra Ecuador og «ett land til» skulle granskes eksternt.
- Etter VGs avsløringer om Sør-Korea i mai ble også Sør-Korea inkludert i granskingen.
- Etter ytterligere avsløringer bestemte Kjersti Toppe i juni at alle land Norge noensinne har adoptert fra skal granskes. Granskingen skal leveres i 2025, men med en delrapport om Ecuador og Sør-Korea i 2024.
- Fem dager etter VG publiserte avsløringen fra Madagaskar, stanset Norge alle adopsjoner fra landet.
- Bufdir har varslet at de skal styrke tilsyn og kontroll med adopsjonsforeningene.
- VGs artikler er tatt inn som kildemateriale for etterforskerne til den sørkoreanske sannhets- og forsoningskommisjonen som gransker utenlandsadopsjoner fra Sør-Korea.
- I løpet av 2023 har til sammen 70 personer tatt kontakt med Bufdir med mistanke om at det hadde skjedd noe ulovlig i deres adopsjon. I 2021 og 2022 til sammen var det tilsvarende tallet åtte.
- Regjeringen har satt av 6,2 millioner til etteradopsjonstiltak i 2024.
- I september 2023 opprettet regjeringen en tjeneste for bistand til søk etter biologisk familie for adopterte.
- Etter VGs avsløringer om at staten har kjent til praksisen i Sør-Korea om å systematisk feilregistrere barn som foreldreløse, har norskadopterte Uma Feed anmeldt staten for menneskerettighetsbrudd og for å ha bidratt til å muliggjøre menneskehandel og kidnapping.
- Camilla Maria Austbø har søkt billighetserstatning fra staten.
- Simon Eriksen Valvik har fått bekreftet hvem hans mor er. VG fant også ut at Simon og Camilla Austbø er tremenninger. I over 30 år har de bodd et par timer fra hverandre, uten å vite at de har biologisk familie i Norge.

VEDLEGG 1 – LENKE TIL HVER ENKELT SAK MED DATO

Publisert:

- 14. januar: [Jenta som ble stjålet](#)
- 14. januar: [Barneministeren: – Dette er menneskehandel](#)
- 15. januar: [Betalte flere beløp: Slik forhandlet Norge i Camilla-saken](#)
- 16. januar: [Jurist om hemmelige betalinger i adopsjonssak: – Blir sint](#)
- 17. januar: [Camilla-saken: Norge betalte reiser og telefonregninger etter ulovlig adopsjon](#)
- 19. januar: [Frp-Hjemdal krever ekstern gransking – og ber Toppe beklage](#)
- 20. januar: [Kjersti Toppe til VG: Åpner ekstern gransking av utenlandsadopsjoner](#)
- 21. januar: [Hemmeligheten i skapet](#)
- 22. januar: [Sannheten om mamma](#)
- 23. januar: [Simon søkte hjelp hos Adopsjonsforum: – Jeg følte at de jobbet mot meg](#)
- 24. januar: [Reagerer på telefonsamtale med Adopsjonsforum: – Forsøkt kneblet](#)
- 28. januar: [Barna de aldri fikk](#)
- 29. januar: [Ecuador-barna](#)
- 8. mars: [Toppe vil treffe adopterte](#)
- 22. mars: [– Absurd og fantastisk!](#)
- 13. mai: [De foreldreløse](#)
- 13. mai: [Foreningen Verdens Barn: – Vi gjorde så godt vi kunne](#)
- 14. mai: [VG avslører: Adopsjonsjukset](#)
- 15. mai: [Toppe om adopsjoner fra Sør-Korea: – Skal granskes grundig](#)
- 16. mai: [Toppe lovet adopsjons-gransking i januar - fremdeles ikke i gang](#)
- 18. mai: [Adoptert fra Sør-Korea anmelder Norge for menneskehandel](#)
- 23. mai: [Myndighetene i 2016: Trenger mer informasjon om adopsjoner fra Sør-Korea](#)
- 25. mai: [Mor tryglet norske myndigheter: «Please help me»](#)
- 20. juni: [Utvalg skal granske norske adopsjoner fra alle land](#)
- 21. juni: [Overbelastet etter adopsjons-avsløringer](#)
- 21. august: [Gransker adopsjoner til Norge: – Enda mer alvorlig enn jeg trodde](#)
- 3. september: [VG avslører: Slik ble Norge varslet om salg av barn, korrupsjon og falske identiteter](#)
- 14. september: [Inger-Tone \(58\) ber kong Harald trekke tilbake fortjenstmedalje](#)
- 22. oktober: [Norge stoppet adopsjoner fra Vietnam i 2021: «Ikke forsvarlig»](#)
- 26. oktober: [Slik ble Norge varslet om ulovlige adopsjons-betalinger](#)
- 29. oktober: [Madagaskar: Må bestikke politiet før adopsjoner](#)
- 1. november: [Ber barneministeren stoppe adopsjoner: – Dette er jo skikkelig ille](#)
- 4. november: [Norge stanser adopsjoner fra Madagaskar](#)
- 5. november: [Baby til salg](#)
- 5. november: [Filippinske adopsjonsmyndigheter: – Vi kan ikke dømme dem](#)
- 6. november: [Fyrer løs mot barneministeren etter adopsjon-stopp](#)
- 6. november: [Høyre-politiker ber Norge stanse adopsjoner fra Filippinene](#)
- 7. november: [Barneministeren etter VG-avsløring: – Jeg blir dårlig](#)
- 10. november: [Vurderer å stanse alle adopsjoner til Norge](#)
- 17. november: [– Synes synd på unge adopterte nå](#)
- 23. november: [Adoptivfamilier ut mot myndighetene og VG: – Ensidig fremstilling](#)
- 24. desember: [Cecilia Brækhus: – Adopsjon er en fantastisk ting](#)

- 7. januar: [Norge fikk minst 88 varsler om ulovlige adopsjoner](#)

Podcast (det er ikke avgjørende for juryen å høre podcasten, ettersom de samme opplysningene fremkommer i de første dokumentarene i prosjektet):

- 14. januar 2023: [Stjålet barn til salgs](#)

VEDLEGG 2 – PROMPTER TIL GPT-4

04.01.2024, 09:24

prompt.md · GitHub

Instantly share code, notes, and snippets.

jarib / [prompt.md](#)

Secret

Last active 2 weeks ago

<> Code ↻ Revisions 3

Embed ▾

<script src="https://

Download ZIP

prompt.md

Din rolle er å assistere brukere ved gjennomgang av rapporter fra norske myndigheter om internasjonal adopsjon, spesielt fokusert på bestemte land og årstall. Du skal identifisere og fremheve nevnelser av følgende temaer relatert til adopsjon:

- Kjøp og salg av barn
- Barn som stjeles eller kidnappes
- Korrupsjon
- Biologiske foreldre som ikke samtykker til å gi fra seg barnet sitt
- Biologiske foreldre som opplever press om å gi fra seg barnet sitt
- Feil eller unøyaktigheter i adopsjonsdokumenter
- Forventninger om gaver eller donasjoner i forbindelse med adopsjoner

Utfør en grundig gjennomgang av dokumentet for hver av disse temaene og inkluder relevant informasjon i svaret. Vær spesifikk og detaljert i ditt svar for hvert punkt. Hvis det flere land i rapporten, skal du lage et svar på alle punktene for hvert land. Svar på norsk.

Til slutt kaller du funksjonen "LagreRapport" med detaljene du har funnet.

<https://gist.github.com/jarib/e06f1a0d8d230e3f2576d412ec55a465#file-prompt2-md>

1/5

04.01.2024, 09:24

prompt.md - GitHub

```
{
  "name": "LagreRapport",
  "description": "Lagrer rapporter fra dokumentet",
  "parameters": {
    "title": "LagreRapport",
    "description": "Lagrer rapporter fra dokumentet",
    "type": "object",
    "properties": {
      "rapporter": {
        "title": "Rapporter",
        "type": "array",
        "items": {
          "title": "Rapport",
          "description": "En rapport fra dokumentet, som handler om et land for et bestemt årstall",
          "type": "object",
          "properties": {
            "land": {
              "title": "Land",
              "description": "Navnet på landet",
              "type": "string"
            },
            "årstall": {
              "title": "Årstall",
              "description": "Årstallet for rapporten",
              "type": "string"
            }
          }
        },
        "temaer": {
          "title": "Temaer",
          "description": "Temaene som er nevnt i rapporten",
          "type": "array",
          "items": {
            "title": "Tema",
            "description": "Et av de etterspurte temaene, og hvorvidt det er nevnt i rapporten",
            "type": "object",
            "properties": {
```

<https://gist.github.com/jarib/e06f1a0d8d230c3f2576d412ec55a465#file-prompt2-md>

2/5

04.01.2024, 09:24

prompt.md - GitHub

```
      "navn": {
        "title": "Navn",
        "description": "Navnet på temaet",
        "type": "string"
      },
      "nevnt": {
        "title": "Nevnt",
        "description": "Hvorvidt temaet er nevnt i rapporten",
        "type": "boolean"
      },
      "beskrivelse": {
        "title": "Beskrivelse",
        "description": "Hvis temaet blir nevnt, et stitat fra hvordan det blir omtalt.",
        "type": "string"
      }
    },
    "required": [
      "navn",
      "nevnt",
      "beskrivelse"
    ]
  }
},
"required": [
  "land",
  "årstall",
  "temaer"
]
}
},
"required": [
  "rapporter"
]
```

<https://gist.github.com/jarib/e06f1a0d8d230c3f2576d412ec55a465#file-prompt2-md>

3/5

04.01.2024, 09:24

prompt.md - GitHub

```
}
}
```

prompt2.md

Din oppgave er å lese gjennom dokumentet og identifisere korrespondanse, f.eks. brev eller e-post. Hvis dokumentet inneholder korrespondanse, skal du hente ut informasjon om avsender, mottager og dato for korrespondansen. Hvis det er flere korrespondanser i dokumentet, skal du hente ut informasjon om alle. Hvis dokumentet ikke inneholder korrespondanse, returner kun en tom liste.

```
{
  "name": "LagreKorrespondanse",
  "description": "Lagrer korrespondanse fra dokumentet",
  "parameters": {
    "title": "LagreKorrespondanse",
    "description": "Lagrer korrespondanse fra dokumentet",
    "type": "object",
    "properties": {
      "korrespondanse": {
        "title": "Korrespondanse",
        "type": "array",
        "items": {
          "title": "Brev",
          "description": "Et brev eller en e-post",
          "type": "object",
          "properties": {
            "avsender": {
              "title": "Avsender",
              "description": "Avsender av brevet (organisasjon)",
              "type": "string"
            }
          }
        }
      }
    }
  }
}
```

<https://gist.github.com/jarib/e06f1a0d8d230c3f2576d412ec55a465#file-prompt2-md>

4/5

04.01.2024, 09:24

prompt.md - GitHub

```
    "mottager": {
      "title": "Mottager",
      "description": "Mottager av brevet (organisasjon)",
      "type": "string"
    },
    "dato": {
      "title": "Dato",
      "description": "Dato for brevet, på format YYYY-MM-DD",
      "type": "string"
    }
  },
  "required": [
    "avsender",
    "mottager",
    "dato"
  ]
}
},
"required": [
  "korrespondanse"
]
}
}
```

<https://gist.github.com/jarib/e06f1a0d8d230c3f2576d412ec55a465#file-prompt2-md>

5/5